

کارآفرین کیست؟

زمان زیادی نیست که کلمات کارآفرین و کارآفرینی در رسانه‌های مختلف تکرار می‌شود و هر کس به سلیقه خود از این واژه جدید برای اشاره به مدیران، افراد موفق، سرمایه‌داران، سرمایه‌گذاران، صادرکنندگان، دلال‌ها و تاجران استفاده می‌کند. هرچند هر کدام از این افراد ممکن است کارآفرین باشند ولی هیچکدام مصداق کاملی برای این مفهوم نیستند. به راستی کارآفرین کیست؟ آیا کارآفرینان ویژگی‌های متمایزی از دیگر بازیگران صحنه اقتصاد دارند؟ نگاهی به مسیر حرکت فعالیت‌های کارآفرینان، مبدأ و منشأ و حرکت و انرژی که در طول مسیر آنان را تغذیه می‌نماید در تصویری اجمالی از شخصیت کارآفرین ارائه شده است.

چه چیز باعث می‌شود که نشاط حرکت به لختی و سکون غلبه کند؟ آرزوی آن چیزی که امروز نیست ولی فردا می‌تواند باشد، اولین چیزی است که جمود کارآفرین را در هم می‌شکند. یعنی کارآفرین آرزومند است. آن چه جهت و مسیر کارآفرین را برای رسیدن به آرزوهایش تعیین می‌کند از درون او برمی‌خیزد. عزم او برای حرکت یا توقف و اقدام یا عدم اقدام، چیزی نیست که مولود شرایط، محیط یا اطرافیان باشد. یعنی کارآفرین کنترل درونی دارد. او برای اینکه بتواند درست آن چه را که می‌اندیشد عینیت بخشد و عزم خود را عملی کند باید رئیس و کارفرمای خود باشد. یعنی کارآفرین نیاز به استقلال دارد.

وقتی که خلاقیت از ذهن به عمل منتقل می‌شود، نوآوری صورت می‌گیرد. نوآوری یعنی پیمودن راه نرفته، کسی که اولین بار راهی را می‌پیماید، اولین کسی است که می‌تواند خبر مخاطرات راه را برای دیگران بیاورد. یعنی کارآفرین خطرپذیر است.

او به جای آن که منتظر ضمانت یک پایان موفق بماند، به فکر و تلاش خود تکیه می‌زند، به مشکلات حمله می‌کند و پیش می‌رود. یعنی کارآفرین منفعل نیست و برای استقبال از آینده روحیه‌ای تهاجمی دارد.

ذهن پویای او مرزهای از پیش تعیین شده و قالب‌های رایج را درهم می‌شکند و با وجودی که همان چیزی را می‌بیند که دیگران بینند، اما چیزی را می‌اندیشد که دیگران نمی‌اندیشند. یعنی کارآفرین خلاق است.

به استقبال فردا رفتن، آخر ماجرا نیست. کسی که آگاهانه و پیشاپیش خود را در میدان مواجهه با مسائل می‌اندازد، باید توان سخت کارکردن در شرایط پرتنش را هم داشته باشد. یعنی کارآفرین با وجود فشار زیاد، کارآیی خود را حفظ می‌کند.

لحظه تصمیم آغاز، تنها زمانی نیست که او با ریسک مخاطره مواجه می‌شود. ابهام یک پایان نامعلوم، برهر قدم این راه سایه می‌اندازد. یعنی کارآفرین قدرت تحمل ابهام دارد.

باید گفت که تعریف مجموعه‌ای از صفات که کارآفرین ایده‌آل را به تصویر کشد، امکان‌پذیر نیست و از طرفی هر کارآفرینی تمام ویژگی‌های ذکر شده در ادبیات را ندارد. برخی دیگر از ویژگی‌هایی که محققین بسیاری آنها را به عنوان ویژگی‌های کارآفرین برشمرده‌اند عبارتند از:

آینده‌نگر بودن و داشتن چشم انداز : چشم‌انداز برای شخص کارآفرین کاملاً شفاف و خالی از هرگونه ابهام بوده و لذا قابل انتقال به دیگران می‌باشد. داشتن چنین چشم‌اندازی به کارآفرین کمک می‌کند تا حرکتی مستمر و بدون سردرگمی و مستقیم به سمت هدف داشته باشد. علاوه بر این چشم‌انداز قابل انتقال دیگران را نیز در طی مسیر همراه و مددیار او می‌نماید.

مصمم بودن : عزم راسخ کارآفرینان یکی دیگر از ویژگیهای بارز آنهاست که انرژی و تعهد لازم برای کسب موفقیت را ایجاد می‌کند. کارآفرینان مصمم از ایده‌های جدید و فرصت‌ها و پیشنهادات شغلی دیگر چشم‌پوشی کرده و در مقابل به کاری که برای خود برگزیده‌اند پایبند می‌مانند. این قطعیت کارآفرین را در طی فرایند راه‌اندازی از هر گونه شک و تردید و دودلی مصون نگاه می‌دارد تا حدی که مخالفت نزدیکان و آشنایان نیز نمی‌تواند در اراده آنان خللی وارد نموده بلکه دودلی دیگران نیز تحت تأثیر این قطعیت برطرف می‌شود.

انگیزش: نیاز خود شکوفایی یکی از مهمترین انگیزه‌های کار آفرینان در محقق کردن چشم‌انداز خود است. نتیجه این نیاز قوی این است که در مسیر حرکت به سوی هدف، هرچیز دیگری از اولویت پایین برخوردار می‌گردد. در روابط شخصی، علائق خارج از این چشم‌انداز و یا پروژه‌های با سود مالی زیاد، همه از مواردی هستند که در مقایسه با هدف، اولویت پایین‌تری خواهند داشت. البته سود مالی بندرت انگیزه کارآفرینان قرار می‌گیرد چرا که پول به تنهایی نمی‌تواند انگیزه‌انجام تمام زحماتی باشد که در شروع یک فعالیت کار آفرینانه لازم است، هرچند که معیار خوبی برای اندازه‌گیری موفقیت فعالیت کارآفرینان است.

تمرکز: برای اینکه کارآفرین از انجام موفقیت‌آمیز تمام طرح و برنامه‌ها و جزئیات کار مطمئن باشد، لازم است که همانند یک فوتبالیست خوب که لحظه‌ای چشم از توپ بر نمی‌دارد در تمام لحظات با تمرکز بر چشم‌انداز، همه انرژی، وقت و سایر منابع را حول این هدف مصروف نماید.

وقف و از خودگذشتگی: کارآفرینان همه زندگی خود را وقف کار نموده‌اند. بسیار سخت کوش هستند و پشتکار آنان مثال زدنی است در حقیقت آنان از کار در راستای هدف خود لذت می‌برند. داشتن چشم‌انداز روشن و ترکیب آن با خوش بینی و ریسک‌پذیری کارآفرینان، سخت‌کوشی و تعلق خاطر به کار را در آنان پدید می‌آورد.

تعاریف و نظریات مختلفی در مورد کارآفرینان شده که برخی از آنها عبارتند از :

- کارآفرین کسی است که فرصتی را کشف و برای پیگیری و تحقق آن، سازمان مناسبی را بنا می‌کند.
- کارآفرین کسی است که عمدتاً به منظور کسب سود و رشد، کسب و کاری را تاسیس و اداره می‌کند که مشخصات اصلی آن نوآوری و مدیریت استراتژیک است.
- کارآفرین کسی است که سیاست‌گذاری کسب و کار با اوست و به حساب خود ریسک مالی آن را به عهده می‌گیرد.
- کارآفرین کسی است که فرصتهای بازار را درک و جهت استفاده از آن فرصتها، سرمایه و دارایی لازم را فراهم می‌سازد.
- کارآفرین فردی است که تقاضا را پیش‌بینی می‌کند و خطر ناشی از نوسانات آن را به عهده می‌گیرد، در فرآیند تولید عامل سازماندهی و مسوول تصمیماتی است از این قبیل: چه تولید شود - چقدر تولید شود - با چه روشی تولید شود.
- کارآفرین کسی است که فرصتها را تشخیص می‌دهد، منابع مورد نیاز را جمع‌آوری می‌کند، طراحی و اجرای نقشه‌ای عملی را به عهده می‌گیرد، نتایج بدست آمده را به موقع و با روش منعطف جمع‌آوری می‌کند.
- کارآفرین کسی است که توانایی آن را دارد که فرصتهای کسب و کار را ببیند و آنها را ارزیابی کند، منابع لازم را جمع‌آوری و از آنها بهره‌برداری نماید، و سپس عملیات مناسبی را برای رسیدن به موفقیت پی‌ریزی نماید.

- کارآفرین کسی است که تولید را سازماندهی می کند.

- کارآفرین کسی است که شرکتی را تاسیس یا قسمتی از کار را که باید انجام شود، مرتب می کند و به امید کسب سود، ریسکهای کسب و کار را می پذیرد.

- کارآفرین کارفرمایی است که ریسک و مدیریت کسب و کاری را به عهده می گیرد.

- کارآفرین کسی است که ترکیب جدیدی از وسائل تولید و اعتبار بنگاه اقتصادی را به عهده می گیرد.

- کارآفرین کسی است که با معرفی محصولات و خدمات جدید، ایجاد شکل‌های جدیدی از سازمان، یا بهره‌برداری از مواد اولیه جدید، نظر یا موضع اقتصادی موجود را به هم می ریزد.

یک کارآفرین به منظور تحقق ایده‌اش عوامل مورد نیاز مانند: زمین، نیروی کار، مواد مصرفی و سرمایه را فراهم آورده و با استفاده از قدرت تصمیم‌گیری، مهارت‌ها و استعداد‌های فردی‌اش در طراحی، سازماندهی، راه‌اندازی و مدیریت واحد جدید، ایده‌اش را تحقق می‌سازد و از این راه به کسب درآمدی پردازد. همچنین در این راه یک عدم موفقیت را به دلیل فعالیت در محیط غیر قابل کنترل و مبهم و با موانع پیش‌بینی نشده می‌پذیرد. از نظر علم اقتصاد، کارآفرین فردی است که با صرف زمان و انرژی لازم، منابع، نیروی کار، مواد اولیه و سایر دارایی‌ها را به گونه‌ای هماهنگ می‌سازد که ارزش آنها و یا محصولات حاصل از آنها نسبت به حالت اولیه‌اش افزایش یابد (ایجاد ارزش افزوده کند).

کارآفرین سرمایه‌دار نیست ولی قادر است از سرمایه‌های راکد به خوبی استفاده کند. همچنین او ممکن است مخترع، عالم، متخصص و هنرمند نباشد، ولی توان بهره‌برداری مناسب از علم، تخصص و هنر دیگران را دارد.

تعاریفی که از کارآفرینی ارائه شده، مبین آن است که، کارآفرین منتظر سرمایه‌گذاری و ایجاد شغل از طرف دولت و دیگران نیست. او خود با شناخت صحیح از فرصت‌ها و استفاده از سرمایه‌های راکد، امکاناتی را فراهم نموده و با سازماندهی و مدیریت مناسب منابع، ایده خویشتن را عملی می‌نماید. او تنها خودش شاغل نمی‌شود، بلکه بدون اتکاء به دولت، در بخش غیردولتی برای تعداد دیگری نیز شغل می‌آفریند و علاوه بر آن نقش مهمی در تولید و «اشتغال مولد» دارد. این امر سبب کاهش نرخ بیکاری بدون نیاز به سرمایه‌گذاری دولت برای ایجاد اشتغال می‌گردد. البته دولت می‌تواند با ارائه تسهیلات و پیگیری سیاست‌های مناسب، حرکت کارآفرینان را شدت و شتاب بخشد.

هر کارآفرین بالقوه یا بالفعل، به یک نسبت از این ویژگی‌ها و قابلیت‌ها برخوردار نیست. لذا کارآفرینان طیف متنوعی را شامل می‌شوند که همین باعث تنوع در تعریف کارآفرینی و کارآفرین شده است.

ویژگی‌های کارآفرینان:

چنانچه گفته شد کارآفرینان طیف متنوعی را شامل می‌شوند که این موضوع موجب شده صاحب‌نظران و محققین کارآفرینی ویژگی‌های مختلفی برای کارآفرینان ذکر کرده‌اند که در زیر به مهمترین آنها اشاره می‌شود:

- نوآوری (Innovation)
- خلاقیت (Creativity)
- مخاطره‌پذیری (Riskbearing)
- اعتماد به نفس (self-confidence)
- دانش فنی (Technical Knowledge)
- استقلال (Independent)
- هدف‌گرا (Goal- Oriented)

- مرکز کنترل داخلی (Internal locus of control)
- عکس العمل مثبت نسبت به مشکلات و موانع (Positive reaction to set back)
- توانایی به ایجاد ارتباطات (Ability Communication)
- توفیق طلبی (need for Achievement)
- تمایل به مسؤلیت پذیری (Desir for Responsibility)

پیامدهای کارآفرینی

دامنه تاثیرات کارآفرینی بر جامعه بسیار وسیع است. از تغییر در ارزشهای اجتماعی تا رشد شتابان اقتصادی. محققین تغییرات مختلفی را که کارآفرینی در یک جامعه ایجاد می کند ، بررسی کرده و آثار آن را از دیدگاههای متفاوت مورد بحث قرار داده اند . برخی از این تأثیرات عبارتند از:

- اشتغال زایی
- انتقال تکنولوژی
- ترغیب و تشویق سرمایهگذاری
- شناخت، ایجاد و گسترش بازارهای جدید
- افزایش رفاه
- ساماندهی و استفاده اثربخش از منابع

پیامدهای مثبتی که توسعه کارآفرینی در اقتصاد کشور ایجاد می کند، غیر قابل انکار است. بسیاری از محققان معتقدند که ، کارآفرینان از رسیدن نظام اقتصادی به تعادل ایستا جلوگیری کرده و بواسطه رفتارهای فرصتجویانه خود، اقدام به فرصت سازی برای کلیت نظام اقتصادی می نمایند.

کارآفرینی، پایه های شکلگیری اقتصاد نوین:

اقتصاد در ابتدای هزاره سوم میلادی شاهد دگرگونیهای شگرفی بوده است. انقلاب فناوری اطلاعات و تغییر ترکیب نیروی کار به نفع نیروهای دانش - محور از زمره این تغییرات است.

شاید مهمترین روندی که در اقتصاد دیده می شود حرکت به سوی یک نظام اقتصادی با ماهیت شبکه‌ای است. در چنین اقتصادی ، کنترل و تخصیص منابع به صورت توزیع شده صورت می گیرد و نقش شبکه های اجتماعی در رشد و توسعه اقتصادی به مراتب بیش از نظام متمرکز برنامه ریزی دولتی خواهد بود.

نقش کارآفرینان در رویکرد شبکه مدار به مراتب پررنگتر از رویکرد اقتصاد کلاسیک است. در اقتصاد نوین، کارآفرینان در شبکه های اجتماعی نقش عناصر فعالی را ایفا می کنند که ارتقای بازده سرمایه های مادی و انسانی را فراهم می آورند.

رشد اقتصادی:

ویژگی بارز اقتصاد امروز ، تغییرات سریع است. لذا کشورهایی می توانند در چنین اقتصادی موفق باشند که قابلیت تطبیق با این تغییرات را داشته باشند. کشورهایی که در آنها ، میزان فعالیتهای کارآفرینانه بالاتر است، قادرند تا در اقتصاد جهان موقعیت بهتری کسب کنند.

تحقیقات انجام شده نشان داده که رشد اقتصادی با فعالیتهای کارآفرینانه ارتباط مستقیم دارد. در تحقیق - که به صورت ، سالیانه فعالیتهای کارآفرینی و تأثیرات آن در کشورهای مختلف را مورد بررسی قرار می دهد و در حال حاضر در بیش از 20 کشور جهان صورت می گیرد- این نتیجه بدست آمده که نرخ رشد اقتصادی یک کشور رابطه معنی داری با سطح فعالیتهای کارآفرینی آن دارد.

اشتغال زایی:

کارآفرینان در ایجاد اشتغال نیز نقش مهمی ایفا می نمایند. در حدود نیمی از کارکنان کشورهای توسعه یافته در کسب و کارهای کوچک مشغول فعالیت هستند. بیشتر مشاغل جدید را کسب و کارهای کوچک ایجاد می کنند و سهم این کسب و کارها در بازار کار در حال افزایش است.

از سال 1980 تا کنون ، کسب و کارهای کوچک در اقتصاد آمریکا بیش از 34 میلیون شغل ایجاد کرده اند. این در حالی است که از تعداد کارکنان شرکت های بزرگ در این کشورها کاسته شده است. در ایالات متحده آمریکا، 81/5 درصد از مشاغل جدید از طریق شرکت های تازه تاسیس به وجود آمده و 5٪ از شرکت های تازه تاسیس، 77٪ از مشاغل جدید را ایجاد کرده اند.

ایجاد و رشد تکنولوژی:

بیش از 67 درصد از نوآوریهای تکنولوژیک و حدود 95 درصد از نوآوریهای منجر به تحولات بنیادی را کسب و کارهای کارآفرینانه پدید آورده اند. کارآفرینان از طریق ایجاد فنآوری . ارائه محصولات و خدمات جدید ، قدرت انتخاب مصرف کنندگان را افزایش داده و با افزایش بهره وری، سرگرمیهای نو، بهبود بهداشت و سلامتی، تسهیل ارتباطات و ... موجب افزایش کیفیت زندگی می شوند.

در واقع بخش اعظم صنایع جدیدی که یک نسل پیشتر موجود نبود را کارآفرینان ایجاد کرده اند که می توان از کامپیوترهای شخصی، تلفنهای همراه، خرید از طریق اینترنت و سرگرمیهای دیجیتال به عنوان نمونه هایی از آن ذکر نمود.

ایجاد صنایع نو:

بسیاری از صنایع جدید از پیامدهای کارآفرینی می باشند. صنایع نظیر، کامپیوترهای شخصی، بیوتکنولوژی، تلویزیون های کابلی، نرم افزارهای شامل محصولات جدید نفتی، ارتباطات بی سیم، خدمات پستی صوتی، تلفن های همراه، فروشگاه های اینترنتی، رسانه های دیجیتالی و ...

ایجاد تحرک اقتصادی و اجتماعی:

از پیامدهای کارآفرینی می‌توان به بهبود وضعیت اقتصادی، فقرا و وارد شدن زنان به عرصه‌های کسب و کار و افزایش مالکیت آنها در کسب کارها، اشاره کرد (در ایالات متحده، سهم مالکیت زنان در کسب کارها از 4٪ در سال 1970، 35٪ در سال 1999 افزایش یافته است).

ایجاد مساوات از طریق مالکیت شخصی: کارآفرینی از طریق افزایش ثروت جامعه، منجر به ایجاد سهم بیشتری از درآمدها، برای افراد جامعه می‌شود. مطالعات در آمریکا نشان داده که بیشتر از 95٪ از ثروت‌ها از سال 1980 به بعد ایجاد شده‌اند. بازگشت به ارزش‌های اجتماعی:

کارآفرینی موجب توسعه آموزشی، افزایش موسسات نیکوکاری و خیریه شود. (کارآفرینی اجتماعی)